

վասն զի հալած մասին համեմատելով՝ պնդացած կտորը խիստ քիչ է : Երկրիս պնդանալուն խիստ յարմար օրինակ է հալեցուցած կապարը . ուրուն նախ մակերևոյթը կը պնդանայ, ու կամաց կամաց ներսի դին պաղելով՝ մակերևոյթն ալ կը թանձրանայ : Եւ ալ յայտնի է որ երկրիս ամէն կողմերը կեղծոնական ջերմութիւնը նոյն չափ չէ . տեղ կայ որ ինչուան 15 մեթր խորունկը իջնալուդ՝ մէկ աստիճան կ'աւելնայ ջերմութիւնը . և հիւսիսային կիսագունտը հարաւային կիսագնտէն շատ աւելի տաք է :

Հ. Տ. Թ

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐԲԵՐ

ՄԵԾԻՆ ԳՐԻԳՈՐԻ Ա, ՍՐԲՈՅ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻ

ԿԱՆՈՆ ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ

Թարգմանեաց 'ի լատին բնագրէ Հ. Մկրտիչ վարդապետ Ագգերեան, Աթոռակալ Մխիթարեան Ուխտիս, կաճառորդ հոովմէական Ճեմարանին ուղղափառ հաւատոյ :

Աս գրքին յարգն ու պատուականութիւնը մեր ընթերցասիրաց հասկըցընելու համար՝ պատշաճ կը համարինք հոս դնել բուն թարգմանչին Յառաջաբանը՝ համառօտելով :

ԶՀՅՑ սրբոյն Օգոստինեայ աշխարհաբարդ մատենին որ յաղագս Քաղաքին Աստուծոյ, ցնծալից ուրախութեամբ ածեմք 'ի հանգէս մերոյ ազգիս գարութեանց առ 'ի հարցն լատինացւոց զաստուածայնոյն Գրիգորի զհոգեշահ կանոնն առ Հովիւս քրիստոսեան հօտին . զի և ոչ ինչ երկմտիմք եթէ և սա՝ աստուածընտիր աթոռակալ Սեղբեւորոսի երանելոյ՝ հայերէնախօս բարբառով ողջագործեալ սովմբ զլուսաւորչին մերոյ զհարազատ որդեական, և առ 'ի նոցունց ողջունեսցի այնու ջերմն սիրով և պարտուպատշաճ մեծարանօք, զոր արժանապէս ցուցեալ է առ. նա տիեզերական եկեղեցի և յաղաքս լուսափայլ վարուցն սրբութեան, և մտացն յստակութեան, և բանիցն զօրութեան : Քանզի սա ինքն ազնուական տոհմի լեալ ծնունդ 'ի Հռովմէապալի յամի տեառն 540, և կրօնաւորական կարգաւ պայծառացեալ, և շնաշխարհիկ

հանձարով տեսչութեան հասարակաց իրաց առաւելապէս իմն երեւելի գտեալ, յամին 590 ամբարձաւ յաթոռ սրբոյն Պետրոսի . այնուհետև ոչ միայն անարատ պահպանութեան իւրումն հօտի հակէր հովին քաջընթաց, այլ և զլոնգորդաց յարձակելոց յատախաղսութեամբ ազգս իբրեւ 'ի գայլոց 'ի գառինս փոխեալ խառնեաց 'ի քրիստոսական փարախն : Կորին նախանձու և ջերմեռանդն աղօթից արդիւնք եղեն և Բրիտանացւոցն հաւատալ 'ի Քրիստոս, և Գոթացւոց արիանոսաց դառնալ յուղղափառութիւն : Կա ջանահնար եղև բառնալ 'ի միջոյ և զգերիսն ունելոյ 'ի ծառայութեան զանագորոյն սովորութիւն . և բազմացոյց զվանորայս, և բարեկարգեաց զեկեղեցիս . և 'ի չուել իւրում յաստեացս առ անձկալին իւր Քրիստոս յընդունել առ 'ի նմանէ զարդարութեանն պսակ, դանձ անկողոպտելի եթող եկեղեցւոյ զհոգեբուղի վարդապետութեանցն իւրոց զմատենս, որք առ հասարակ աստուածայնոյ հոգւոյն օծութեամբն շնորհազարդեալք՝ զՍեծն անուն ժառանգեցուցին նմա, և չորրորդ զնա 'ի տիեզերաւոյս վարդապետս արեւմտեան եկեղեցւոյ դասեցին :

Ի հրաշալի մատենագրութեանց երանելոյ հայրապետիս զԲարդուայանն և զՀովուական կանոնս ամբք ինչ յառաջ յեղեալ է 'ի մերս ծերունւոյ թարգմանչիս : Որոյ տեսեալ արգ զերկրորդին հրատարակումն՝ խայտայ հրճուանօք, զի սովմբ ընծայի և մերոյ ազգիս Առաջնորդաց վայելումն բարի 'ի հրաշագեղ խրատուց սրբոյ հայրապետիս յառաւելութիւն փառաց հօտապետին Քրիստոսի :

Իսկ Հովուական կանոնացս այս են պատճառք : Յամբառնալ անդ աստուածայնոյս Գրիգորի Առաջնոյ 'ի քահանայապետութեան աշտինձան, յուրմք առ նա գիրս խնդակցութեան առնէին . ընդ որս և Յովհաննէս Հռաւեննայ եպիսկոպոս . որ և 'ի մտերմութեան բանն և սողտանս իմն խառնէր ողբերով, որպէս թէ կամեցեալ էր Գրիգորի զՀովուական խնամոցն զմանրութիւն 'ի բացյանձնէ թօթափել : Զայն լուեալ մատենագրէ երանելիս զՀովուական զայս կանոն, յորում զպարտս պաշտաման հովուաց եկեղեցւոյ հանեալ 'ի նկարագիր, միանգամայն և զանձին իւրոյ զհրաժեշտն խոնարհական ջանայ առնել անմեղադրելի : Եւ պատուեցաւ յոյժ մատենան այս յարեմուտ և յարեւելս առ հասարակ . զի և անդստին յայնց ժամանակաց Հելլենք յիւրեանցն փոխեցին զսա բարբառ, և մի ոմն 'ի թագաւորաց Գերմանացւոց աշխարհին ինքնին շրջեալ զսոյն յիւր լեզու՝ իւրում ժողովրդեանն ձօնեաց նուէր հաճոյական . և 'ի Գաղղիա այնչափ մեծարոյ գտաւ մտտեանո, զի և 'ի զանազան ժողովս եպիսկոպոսաց աշխարհին ոչ ինչ ընդհատ յաստուածաշունչ պատգամացն վերծանութենէ կարեոր դատեցին հարք առաջնորդաց եկեղեցւոյ և զսորին ընթերցումն :